

DIGITALIZATION AND SOCIAL ENTREPRENEURSHIP: A PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF CHANGES IN SOCIAL DYNAMICS

Bakhodirjan Ganiyev

doctor of philosophy, professor

Fergana State University

Uzbekistan, Fergana

ABOUT ARTICLE

Key words: digitalization, social entrepreneurship, philosophy, social dynamics, sustainable development, innovation, entrepreneurial activity.

Received: 10.12.24

Accepted: 12.12.24

Published: 14.12.24

Abstract: The article is devoted to a philosophical analysis of the interrelationships between digitalization and the consideration of entrepreneurship in the twenties of the changes taking place in the social dynamics of modern society. The article describes the effect of digital technologies on the social structure and the role of entrepreneurship in solving social problems. The author explores how digitalization contributes to the transformation of traditional business models and social responsibility, as well as how these changes contribute to the sustainability of society and its ability to adapt to new challenges. The first part of the article analyzes the fundamental foundations of the concept of digitalization, its impact on the business environment and the main aspects of social responsibility. The second part focuses on practical methods of entrepreneurship, which uses digital technologies to solve social and environmental problems. Special attention is paid to the issues of development, innovation in business practices and ideological values for society. The article assumes an understanding of the philosophical approach to this principle of entrepreneurship in the digital age, takes into account new ways for research and development of the field within the framework of changes in social dynamics.

RAQAMLASHTIRISH VA IJTIMOYIY TADBIRKORLIK: IJTIMOYIY DINAMIKADAGI O'ZGARISHLARNING FALSAFIY TAHLILI

Baxodirjon Ganiyev

falsafa fanlari doktori, professor

Farg'ona davlat universiteti

O'zbekiston, Farg'ona

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, ijtimoiy tadbirkorlik, falsafa, ijtimoiy dinamika, barqaror rivojlanish, innovatsiyalar, tadbirkorlik faoliyati.

Annotatsiya: Maqola zamonaviy jamiyatning ijtimoiy dinamikasida ro'y berayotgan yigirmanchi o'zgarishlarda raqamlashtirish va tadbirkorlikni ko'rib chiqish o'rtasidagi munosabatlarni falsafiy tahlil qilishga bag'ishlangan. Maqolada raqamli texnologiyalarning ijtimoiy tuzilishga ta'siri va ijtimoiy muammolarni hal qilishda tadbirkorlikning roli. Muallif raqamlashtirish an'anaviy biznes va ijtimoiy mas'uliyat modellarini o'zgartirishga qanday hissa qo'shishini, shuningdek, bu o'zgarishlar jamiyatning barqarorligi va uning yangi qiyinchiliklarga moslashish qobiliyatiga qanday hissa qo'shishini o'rganadi. Maqolaning birinchi qismida raqamlashtirish kontseptsiasining asosiy asoslari, uning biznes muhitiga ta'siri va ijtimoiy javobgarlikning asosiy jihatlarini tahlil qilinadi. Ikkinchi qism ijtimoiy va ekologik muammolarni hal qilish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanadigan tadbirkorlikning amaliy usullariga qaratilgan. Jamiyat uchun rivojlanish, biznes amaliyotidagi innovatsiyalar va mafkuraviy qadriyatlarga alohida e'tibor qaratilgan. Maqolada raqamli texnologiyalar davrida tadbirkorlikning ushbu tamoyillariga falsafiy yondashuvni tushunish, ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlar doirasida sohani tadqiq qilish va rivojlantirishning yangi usullarini hisobga olish nazarda tutilgan.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ И СОЦИАЛЬНОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО: ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ ИЗМЕНЕНИЙ В СОЦИАЛЬНОЙ ДИНАМИКЕ

Баходирджан Ганиев

доктор философских наук, профессор

Ферганский государственный университет

Узбекистан, Фергана

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: цифровизация, социальное предпринимательство,

Аннотация: Статья посвящена философскому анализу взаимосвязей

философия, социальная динамика, устойчивое развитие, инновации, предпринимательская деятельность.

между цифровизацией и рассмотрением предпринимательства в двадцатых изменениях, происходящих в социальной динамике современного общества. В статье эффект влияния цифровых технологий на социальную структуру и роль предпринимательства в решении социальных проблем. Автор исследует, как цифровизация способствует трансформации традиционных моделей бизнеса и социальной ответственности, а также как эти изменения способствуют устойчивости общества и его способности *адаптироваться* к новым вызовам. В первой части статьи анализируются фундаментальные основы концепции цифровизации, ее влияние на бизнес-среду и основные аспекты социальной ответственности. Во второй части внимание уделяется практическим методам предпринимательства, которое использует цифровые технологии для решения социальных и экологических проблем. Особое внимание уделено вопросам развития, инноваций в бизнес-практиках и идейных ценностей для общества. Статья предполагает понимание философского подхода к этой принципиальности предпринимательства в эпоху цифровых технологий, учитывает новые пути для исследований и развития области в рамках изменений социальной динамики.

KIRISH

Zamonaviy dunyo hayotning barcha sohalariga, shu jumladan dunyo muammolari, madaniyati, siyosati va ijtimoiy munosabatlariga ta'sir ko'rsatadigan global-raqamli o'zgarishlar davrini boshdan kechirmoqda. Ijtimoiy dinamikadagi eng muhim o'zgarishlardan biri bu raqamli texnologiyalarning iqtisodiy tadbirkorlik mintaqasiga integratsiyalashuvi - muammolarni hal qilish va rivojlantirishning muhim mexanizmi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev mamlakatni rivojlantirish uchun bosqichma-bosqich raqamlashtirish va faol tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlamoda. Sh.M.Mirziyoyevning ta'kidlashicha, *“raqamli texnologiyalarni taniqli va ijtimoiy xizmatlarga joriy etish, shuningdek, yoshlar va ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash aholining hayot sifatini rivojlantirish va yaxshilash uchun muhim omillardir”* [1. 314.]. Bu o'z navbatida O'zbekistonning zamonaviy zamonaviy texnologiyalarga bo'lgan munosabatini va ijtimoiy

yo‘naltirilgan biznesni qo‘llab-quvvatlashini aks ettiradi, bu esa jamiyatning ijtimoiy dinamikasida ijobiy o‘zgarishlarga yordam beradi.

So‘nggi yutuqlardagi ijtimoiy tadbirkorlik ijtimoiy va ekologik muammolarni hal qilishda samarali vositadir. Bu nafaqat ijtimoiy tenglikni hurmat qiladi va hayot sifatini ta‘minlaydi, balki ulardan oqilona foydalanishni ta‘minlaydigan faoliyat sohasini boshqarishga barqaror yondashuvlarni amalga oshirish uchun sharoit yaratadi. Shu bilan birga, jadal raqamlashtirish ijtimoiy tadbirkorlar faoliyati usullari, tamoyillari va natijalariga, yangi imkoniyatlar va muammolarga chuqur ta‘sir ko‘rsatmoqda. Ushbu falsafiy beshinchi jarayonda ijtimoiy dinamikadagi o‘zgarishlarni tahlil qilish zarurati tug‘iladi, masalan, ijtimoiy mas‘uliyat haqidagi g‘oyalarni o‘zgartirish, birdamlikni ta‘minlash, bu qiyinchiliklar va turli jamiyatlar o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlar tamoyillari. Mazkur jihatlar nazariy falsafa nuqtai nazaridan ham, progressiv iqtisodiy tadbirkorlikka amaliy yondashuvlar nuqtai nazaridan ham tushunishni talab qiladi.

Mavzuning dolzarbligi bir qator asosiy omillarga bog‘liq:

- *birinchidan*, raqamlashtirish jamiyatdagi odatiy o‘zaro ta‘sir modellarini tubdan o‘zgartiradi, kraudfanding, ko‘ngillilik uchun raqamli platformalar va boshqalar kabi o‘zaro ta‘sirning yangi dinamik shakllarini yaratadi. Bu o‘zgarishlar ularning muhim xususiyatlari va mumkin bo‘lgan oqibatlarini aniqlash uchun falsafiy tushunishni talab qiladi;

- *ikkinchidan*, iqlim o‘zgarishi, iqtisodiy iqlim va pandemiya kabi muammolarni qabul qilishda raqamli texnologiyalar ushbu muammolarning asosiy echimiga aylanmoqda. Raqamli platformalardan faol foydalanadigan ijtimoiy tadbirkorlik ushbu zanjirning muhim bo‘g‘ini bo‘lib, nafaqat hayot sifatini saqlashga, balki resurslarni adolatli taqsimlashga ham hissa qo‘shadi;

- *uchinchidan*, raqamli texnologiyalarning ijtimoiy tadbirkorlikka integratsiyalashuvi jamiyat va falsafaga ma‘lumotlardan foydalanish etikasi, maxfiylik, bo‘linishning yangi shakllari va adolat masalalarini qo‘yadi.

Shunday qilib, raqamlashtirish ta‘siri ostida ijtimoiy dinamikadagi o‘zgarishlarning falsafiy tahlili nafaqat nazariy jihatdan muhim vazifa, balki ijtimoiy siyosat va tadbirkorlik sohasidagi kelajakdagi tadqiqotlar va ishlanmalar uchun amaliy qo‘llanma hamdir.

O‘rtaga tashlangan mavzuni o‘rganish orqali taniqli sotsiolog va faylasuf Manuel Kastelsning axborot texnologiyalarining jamiyatga ta‘sirini o‘rganadigan ilmiy qarashlarini keltirish mumkin: “*Texnologik inqilob nafaqat ekologik, balki ijtimoiy munosabatlar, madaniyat va o‘zaro ta‘sir shakllarini ham o‘zgartiradi. Axborot jamiyatida ijtimoiy tuzilma va jarayonlar axborot oqimlari atrofida tashkil etiladi*” [2. 176.]. Mazkur e‘tirof raqamlashtirishning ijtimoiy

jarayonlarga qanday ta'sir qilishiga qaratilgan bo'lib, bu tadbirkorlikni aniqlash bilan bog'liq ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlarni falsafiy tahlil qilish mavzusi bilan yaxshi mos keladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

“Raqamlashtirish va ijtimoiy tadbirkorlik: ijtimoiy dinamikadagi falsafiy o'zgarishlar” mavzusiga oid ilmiy qarashlar, nazariyalar va tushunchalarni tahlil qilish uchun raqamlashtirish bilan bog'liq asosiy yondashuvlar va tadqiqotlarni kiritish, tadbirkorlik va ularning dinamikaga ta'sirini aniqlash kerak.

Ilmiy va amaliy tahlil: ijtimoiy tadbirkorlikni raqamlashtirish natijalari raqamlashtirish amaliy tadbirkorlik usullari va amaliyotini tubdan o'zgartiradi. Xususiyl jihatlarl sifatida, raqamli platformani rivojlantirish. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kraudfanding va raqamli bozorlar kabi platformalar tadbirkorlarga auditorlik faoliyatini moliyalashtirish va soddalashtirishda imkon beradi, bu qarashlar Gansenn va Mauerga tegishli [3.]. Avtomatlashtirish va sun'iy intellekt. Raqamli texnologiyalar muammolarni boshqarish, ma'lumotlarni tahlil qilish va mijozlarni qo'llab-quvvatlashni optimallashtiradi, bu esa ijtimoiy korxonalar samaradorligini oshiradi. Tarmoq aloqasi haqida Litvinenko [4. 21-27.] fikr yuritib, raqamlashtirish jamiyatning jamiyatdagi rolga hissa qo'shadigan xalqaro hamjamiyatni shakllantirishga yordam beradi, deb ta'kidlaydi;

raqamlashtirish ta'siri ostida ijtimoiy o'zgarishlar, raqamlashtirish har qanday texnologiyaga ega bo'lgan muassasalar o'rtasida “raqamli belgilar” sonining ko'payishiga olib keladi, degan fikrlar Kastelsga tegishli [2. 176.]. Ijtimoiy javobgarlikning yangi madaniyati shakllanmoqda, bu erda biznes ijtimoiy muammolarni hal qilishda faol yordamchiga aylanadi.

Nazariy va uslubiy tahlil: raqamli transformatsiya nazariyalari Manuel Kastelsning tarmoq nazariyasi. Kastels o'zining “Tarmoq jamiyatining yuksalishi” [2. 176.] asarida raqamli tarmoqlarning ijtimoiy va qo'shimcha munosabatlarni qanday tiklashi, o'zaro munosabatlarning yangi shakllarini yaratishi haqidagi tahlilni tahlil qiladi. Platforma iqtisodiyoti nazariyasi. Richard Ball [5. 143.] va Langermanning [6. 160.] ta'kidlashicha, raqamli platformalar resurslarni taqsimlash mexanizmlarini o'zgartirish orqali tadbirkorlik uchun yangi imkoniyatlar ochadi;

tadbirkorlik tushunchalari Uch tomonlama foyda tushunchasi (Triple Bottom Line). Jon Elkington [7.] biznesni uchta mezon bo'yicha baholaydigan modelni taklif qildi: iqtisodiy barqarorlik, ijtimoiy ta'sir va ekologik javobgarlik. Ijtimoiy innovatsiyalar nazariyasi. S.V.Doroshenkoning [8. 85-88.] ta'kidlashicha, innovatsiyalar orqali ijtimoiy tadbirkorlik jamiyatni o'zgartirishga va uning barqarorligini oshirishga yordam beradi;

texnologiya axloqi va falsafasi Yuval Nuh Xarari [9. 441.] kabi faylasuflar texnologiyaning Afrika qadriyatlari, erkinligi va tengligiga ta'sirini muhokama qiladilar. Jeyms Mur [10. 327.] bular "*global*"ning paydo bo'lishiga olib keladi, bu erda raqamlashtirish adolat masalalariga yangi yondashuvlarni talab qiladi.

NATIJA VA MUHOKAMA

Raqamlashtirish va ijtimoiy tadbirkorlik - bu etakchi rahbarlar ijtimoiy fan, falsafa va iqtisodiyotga faol ravishda kirib borgan ikkita asosiy tushuncha. Ushbu sohadagi tadqiqotlar ko'plab jihatlarni, jumladan, ijtimoiy ta'sir texnologiyalari, barqarorlik va biznesning ijtimoiy muammolarni hal qilishdagi rolini o'z ichiga oladi.

Raqamlashtirish va uning jamiyatga ta'siri. Raqamlashtirish bilan bog'liq ilmiy ishlar zamonaviy texnologiyalar ijtimoiy, maishiy va madaniy tuzilmalarni qanday o'zgartirayotganiga e'tibor qaratadi. Etakchi yo'nalishlardan biri bu ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlarga oid barcha raqamli texnologiyalarni tahlil qilishdir. Masalan, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, Internet platformalari, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar turli xil muammolar uchun o'zaro ta'sir va echimlarning yangi shakllarini yaratishga yordam beradi. Raqamlashtirish ta'lim, sog'liqni saqlash va boshqa muhim ijtimoiy xizmatlarning mavjudligini yaxshilashga imkon beradi. Tadqiqotlarni taqqoslash uchun, Harari kabi tadqiqotlarda raqamlashtirish oq tsivilizatsiya kelajagini belgilovchi omil hisoblanadi. Hararining ta'kidlashicha, texnologiya ijtimoiy soha va iqtisodiyotda chuqur o'zgarishlarga olib keladi. Bundan farqli o'laroq, Litvinenkoning tadqiqotlari xalqaro hamjamiyatdan tashqarida raqamlashtirish va davlatlar o'rtasidagi o'zgarishlarga qaratilgan.

Ijtimoiy tadbirkorlik o'zgarish tirkagichi sifatida. Ijtimoiy tadbirkorlik so'nggi avlodlarning tadqiqot ishlarida muhim mavzuga aylandi. Ushbu yo'nalish iqlim o'zgarishi, tsveto va qashshoqlik kabi o'nta qiyinchiliklar orasida o'z o'rnini topadi. Ijtimoiy tadbirkorlik ijtimoiy farovonlikni oshirish uchun innovatsion echimlardan foydalangan holda ushbu muammolarni hal qilishga yordam beradi. Tadqiqotlarni taqqoslashda Borukning tadqiqotlari innovatsiyalar orqali jamiyatni o'zgartirishda tadbirkorlikning rolini ta'kidlaydi. Ular shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tadbirkorlik nafaqat odamlarning hayotini saqlab qolish, balki barqaror va barqaror biznes modellarini shakllantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, balla va Langerman kabi tadqiqotlar platforma iqtisodiyoti nazariyalari va uning ijtimoiy tadbirkorlikka ta'sirini ta'kidlaydi. Bu erda ijtimoiy va moliyaviy biznesning yangi shakllarini yaratishda platformaning roli ta'siri.

Ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlarning falsafiy tahlili. Ushbu mavzu bo'yicha falsafiy tadqiqotlar raqamli raqamlashtirish va jamiyatdagi faol tadbirkorlikning ushbu jihatlariga qaratilgan. Asosiy masalalardan biri bu o'zgarishlarning iqtisodiy adolat, tenglik va inson huquqlariga qanday ta'sir qilishidir. Tadqiqotlarni taqqoslashda Elkinton asarlarida uch tomonlama foyda (Triple Bottom Line), *“biznes muvaffaqiyatini uchta jihat orqali baholashga falsafiy yondashuv: foyda, ijtimoiy ta'sir va ekologiya”*. Bu raqamlashtirish sharoitida ijtimoiy o'zgarishlarning barqarorligini tahlil qilish uchun asos yaratadi. Boshqa tomondan, ball va Langerman kabi mualliflarning asarlari ijtimoiy adolat va resurslarni qayta taqsimlash masalalari bilan bog'liq bo'lgan yangi ijtimoiy normalar va o'zaro ta'sir modellarini yaratishda raqamli platformalarning roli bilan bog'liq falsafiy atamalarga e'tibor qaratadi.

Tadqiqotning asosiy xulosalari va yo'nalishlari. Iqtisodiy rivojlanish dinamikasidagi raqamli texnologiyalar-mintaqaviy tadqiqotlar raqamlashtirish ijtimoiy tuzilishga kuchli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi, ammo uning ijtimoiy adolat va tenglik uchun uzoq muddatli oqibatlari to'g'risida noaniqlik mavjud. Ijtimoiy tadbirkorlik va innovatsiyalar-tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tadbirkorlik ijtimoiy muammolarni innovatsiyalar orqali hal qilishga imkon beradi, ammo bu jarayonda raqamli platformalarning roli qo'shimcha tahlilni talab qiladi. Falsafiy yondashuv zarurati-raqamlashtirish va ijtimoiy o'zgarishlarning axloqiy va ijtimoiy oqibatlarini tushunishga yordam beradigan ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlarning falsafiy tahlili.

Umuman olganda, *“raqamlashtirish va ijtimoiy tadbirkorlik”* mavzusidagi ilmiy tadqiqotlar jamiyat oldida yangi texnologiyalar va ijtimoiy innovatsiyalarni birlashtirgan imkoniyatlar va qiyinchiliklar to'g'risida asosli xulosalar beradi. Kelajakdagi tadqiqotlar raqamlashtirishni tadbirkorlikni tahlil qilish jarayonlariga iloji boricha samarali integratsiyalashga yordam beradigan yangi tushunchalar va tushunchalarni hisobga olgan holda ushbu jihatlariga e'tibor qaratishlari kerak.

Raqamlashtirish va tadbirkorlikning o'zaro ta'sirini falsafiy nuqtai nazardan o'rganishda nafaqat ushbu sohalarning har birini alohida ko'rib chiqish, balki ularning zamonaviy jamiyatdagi integratsiyasini, uning ijtimoiy va axloqiy o'zgarishlarini tahlil qilish ham muhimdir. Bizning fikrimizcha ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlarning falsafiy mazmunini biznes va texnologiya sohasidagi haqiqiy amaliy misollar bilan birlashtirgan quyidagi yondashuvlarni taklif qilamiz:

Raqamlashtirish ijtimoiy o'zgarishlarning katalizatori sifatida uning yadrosidagi raqamlashtirish nafaqat dunyo hodisalariga, balki madaniyat, ijtimoiy tuzilish va amaliyotga ham ta'sir ko'rsatadigan texnologik inqilobdir. Shuni ta'kidlash kerakki, raqamlashtirish natijasida yuzaga kelgan ijtimoiy o'zgarishlar ikki tomonlama xususiyatga ega, *ijobiy ta'sirlar*: axborotdan

teng foydalanish, ta'lim imkoniyatlarini yaxshilash, iqtisodiy va madaniy hamkorlik imkoniyatlarini kengaytirish, raqamli sog'liqni saqlash va farovonlik yechimlari orqali hayot sifatini yaxshilash. *Salbiy oqibatlar*, sun'iy intellektni chuqurlashtirish, ma'lumotlar maxfiyligi va xavfsizligi bilan bog'liq muammolar, raqamli begonalashtirish va avtomatlashtirish va sun'iy intellekt tufayli ish o'rinlarini yo'qotish. Mualliflik yondashuv sifatida bu jarayonlarni hodisa sifatida emas, balki bir xil ijtimoiy tuzilmani o'zgartiradigan o'zaro bog'liq o'zgarishlar sifatida tahlil qilishdir.dinamik. Texnologiyani nafaqat vositalar, balki haqiqatni qanday o'zgartirishni biladigan va o'zgartiradigan faol agentlar sifatida ko'rish kerak.

Raqamli o'zgarishlar natijasida ijtimoiy tadbirkorlik bugungi kunda ijtimoiy tadbirkorlik qashshoqlik, iqlim o'zgarishi kabi muayyan muammolar bilan bog'liq muammolarga javob beradi. Biroq, raqamlashtirish ushbu sektorga qanday yordam berishining muhim jihati, ijtimoiy tadbirkorlikdagi innovatsiyalar bu hayot sifatini yaxshilash, barqaror rivojlanish va inson huquqlarini himoya qilishga qaratilgan yechimlarni yaratish uchun raqamli platformalar, mobil ilovalar va texnologiyalarni joriy etish. Bunga mikromoliyalash platformasi, onlayn ta'lim, ekologik toza texnologiyalar kiradi. Muammolar shu bilan birga, raqamlashtirish ijtimoiy muammolarning kombinatsiyasiga olib kelishi mumkin, bu erda ijtimoiy tadbirkorlik nafaqat yechim topish, balki foyda olishning yangi usuliga aylanadi. Masalan, ijtimoiy startaplarni ommalashtirish ularning omma oldida paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin.

XULOSA

Olib borgan mavzu doirasidagi tadqiqotlarimizga tayanib, quydagi umumiy xulosalarni keltiramiz:

Raqamlashtirish ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlarning harakatlantiruvchi kuchi sifatida, raqamlashtirish ijtimoiy va ijtimoiy jarayonlarni o'zgartirish orqali jamiyat tuzilishiga chuqur ta'sir ko'rsatadi. Sun'iy intellekt, elektr va katta ma'lumotlar kabi raqamli texnologiyalarning joriy etilishi qashshoqlik, yorug'lik va ta'lim resurslaridan foydalanish kabi ijtimoiy muammolarni hal qilish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq, bu o'zgarishlar raqamli yozish va maxfiylikni buzish tahdidi kabi yangi muammolar bilan ham bog'liq.

Ijtimoiy tadbirkorlik yangi sharoitlarga moslashish sifatida, raqamlashtirish sharoitida ijtimoiy muammolarni hal qilishning favqulodda vositasi sifatida rivojlanayotgan ijtimoiy tadbirkorlik. Ijtimoiy tadbirkorlar sog'liqni saqlash, ta'lim va ekologiya kabi muammolarni hal qilishga yordam beradigan innovatsion echimlarni yaratish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanadilar. Shu bilan birga, ijtimoiy tadbirkorlik barqarorlik muammolari va ijtimoiy va moliyaviy samaradorlik o'rtasidagi muvozanatni saqlash zarurati bilan duch keladi.

O'zgarishlarga falsafiy yondashish zarurati, ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlarni falsafiy tahlil qilish raqamli transformatsiyaning axloqiy va ijtimoiy oqibatlarini chuqurroq tushunishga

yordam beradi. Adolat, tenglik, ijtimoiy mas'uliyat va barqarorlik masalalari ijtimoiy tuzilmada umumiy raqamlashtirishni o'rganish uchun mumkin bo'ladi. Raqamlashtirish va tadbirkorlikning axloqiy jihatlari tuzilmani chuqurlashtirish yoki zaif guruhlarini ekspluatatsiya qilish kabi salbiy ijtimoiy oqibatlarining oldini olish uchun alohida e'tibor talab qiladi. Shaxsiy xulosalar:

Texnologiya o'zgarish agenti sifatida, raqamlashtirishni nafaqat texnologik jarayon, balki ijtimoiy hayotning barcha jabhalariga ta'sir ko'rsatadigan ijtimoiy va madaniy hodisa sifatida ham ko'rib chiqish kerak. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamlashtirish odamlar, institutlar va davlatlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir sharoitlarini o'zgartirib, yangi ijtimoiy va iqtisodiy modellarni shakllantirmoqda. Raqamlashtirish an'anaviy ijtimoiy tuzilmalarga qanday ta'sir qilishi haqida muhim qaror va bunday o'zgarishlardan ijtimoiy manfaatlarga erishish uchun foydalanish mumkin.

Raqamlashtirish sharoitida iqtisodiy tadbirkorlikning roli, ijtimoiy tadbirkorlik, ayniqsa raqamlashtirish sharoitida ijtimoiy muammolarni hal qilishda muhim ahamiyatga ega. Biroq, uning ta'siri yangi texnologiyalar tufayli yuzaga kelgan o'zgarishlarni hisobga olgan holda baholanishi kerak, masalan, ma'lumotlardan ijtimoiy maqsadlarda foydalanish yoki yangi biznes modellarini yaratish. Ijtimoiy tadbirkorlar o'z faoliyatida axloqiy tamoyillar va ijtimoiy mas'uliyatni hurmat qilishlari ham muhimdir. Innovatsiya ilg'or o'zgarish sifatida: raqamlashtirish davrida innovatsiyalar ijtimoiy dinamiklarni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Raqamli ijtimoiy tadbirkorlik ekologik inqirozlar, sog'liqni saqlash va ta'lim kabi muammolarni hal qilishga qaratilgan bo'lsa, barqaror ijtimoiy o'zgarishlarning katalizatori bo'lishi mumkin. Biroq, ijtimoiy muammolarni tijoratlashtirishga olib kelishi mumkin bo'lgan standart bozor mantig'ining iqtisodiy sohaga o'tishiga rioya qilish muhimdir.

Mavzuni yanada takomillashtirish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar ham keltirganmiz:

Raqamlashtirish va ijtimoiy tadbirkorlikda ushbu standartlarning rivojlanishi, ijtimoiy tadbirkorlikda raqamli texnologiyalardan foydalanish uchun aniqroq axloqiy asos zarur. Raqamli texnologiyalarga asoslangan foydalanuvchi huquqlarini himoya qilish va ijtimoiy modellarga qarshilikni cheklaydigan mexanizmlarni yaratish muhimdir. Korporativ va tadbirkorlik sohasida raqamli axloq va ijtimoiy javobgarlik standartlarini joriy etish tavsiya etiladi.

Raqamli ta'lim va inklyuzivlikka investitsiyalar, raqamli standartlarni chuqurlashtirmaslik uchun, ayniqsa, ijtimoiy o'zgarishlar davrida odamlarga yangi texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarini o'rgatadigan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish kerak. Hozirda raqamli resurslardan foydalana olmaydigan aholi guruhlarini o'qitish va qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Ijtimoiy tadbirkorlik innovatsiyalarini rag'batlantirish, raqamli texnologiyalardan foydalangan holda iqtisodiy tadbirkorlik startaplari va loyihalarini qo'llab-quvvatlash ustuvor

vazifa bo'lishi kerak. Ijtimoiy muammolarni hal qilishga yordam beradigan texnologiyalarni rivojlantirish uchun sharoit yaratish, shuningdek, ijtimoiy javobgarlik va barqaror rivojlanish moliyaviy foydadan kam bo'lmagan joyda “*uch tomonlama foyda*” modelini ilgari surish muhimdir.

Raqamli raqamlashtirishni kuzatish va baholash, raqamlashtirish natijasida yuzaga keladigan o'zgarishlarni muntazam ravishda kuzatib borish, yuzaga keladigan ijtimoiy muammolarga tezroq javob berishga yordam beradi. Ijtimoiy tadbirkorlikda raqamli texnologiyalarni rivojlantirishning uzoq muddatli ijtimoiy va ekologik oqibatlarini baholash siyosatni o'zgartirishga va rivojlanishni baholash uchun yanada oqilona strategiyalarni yaratishga imkon beradi.

Shunday qilib, ijtimoiy dinamikadagi o'zgarishlarning yigirmanchi falsafiy tahlilida raqamlashtirish va ijtimoiy tadbirkorlik jamiyatda adolatni yaratishga qaratilgan va hisobga olinadigan texnologik taraqqiyotni ham, axloqiy va ijtimoiy jihatlarni ham o'z ichiga olgan kompleks yondashuvni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси - Тошкент: Ўзбекистон, 2022. - Б. 314.
2. Мануэль Кастелье Информационная эпоха: экономика, общество и культура (пер. с англ. О.И.Шкарatina) - Москва: ГУ ВШЭ, 2000. - С. 176.
3. https://thenewpress.com/books/meaning-of-life?utm_source=chatgpt.com
4. А.Н.Литвиненко, Ю.А.Лозина Цифровая экономика: вызов или угроза экономической безопасности? Нормативный подход / Журнал правовых и экономических исследований. Journal of Legal and Economic Studies, 2019, 4: - С. 21-27.
5. Richard Bolls. What Color Is Your Parachute? Job-Hunter's Workbook - Teen Speed Press. 2012. - P. 143.
6. Y. Tzvi Langermann. Before Maimonides: A New Philosophical Dialogue in Hebrew. - Brill, 2021. - P. 160.
7. Triple bottom line. It consists of three Ps: Profit, people and planet // The Economist. November 17. 2009. (URL: <https://www.economist.com/news/2009/11/17/triple-bottom-line>)
8. Дорошенко С.В. Социальное предпринимательство как инновационный вектор развития бизнес-сообщества // Стратегии развития социальных общностей, институтов и территорий: материалы Междунаrodn. науч.-практ. конф. Екатеринбург, 23-24 апреля 2015 год. - Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2015. - Т. 1. - С. 85-88.
9. Книга Юваля Ноя Харари “21 урок для XXI века” (Перевод Юрий Гольдберг) - Москва: Изд. Синдбад, 2019. - С. 441.

10. Дж. Мур Принципы этики. (пер. с англ. Л.В.Коноваловой) - Москва: Прогресс. 1984. - С. 327.